GAZETA LWOWSKA.

We Srodę · Nro. 129. 13. Sierpnia 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Maiąc Nayiaśnieyszy Pan szczególnieyszy łaskawy wzgląd na osobiste zasługi 1go Kommissarza Cyrkułu Tarnowskiego, Ur. Ferdynanda Gayera, i 2go Kommissarza Cyrkułu Bocheńskiego, Jana Böhma, raczył ich z całą pensyą przenieść do etatu Urzędników wysłużonych, pod warunkiem używania ich daley do prac urzędowych, a oprócz tego nadał ieszcze Kommissarzowi cyrkułowemu, Ur. Gayerowi, w nagrodę długoletnich i gorliwych usług iego, tytuł C. K. Radcy.

Daley kazał J. C. K. Mość 1go Kommissarza Cyrkułu Myślenickiego, Franciszka Petrowicza, i 1go Kommissarza Cyrkułu Bukowińskiego, Aloizego Böhma, uwolnić od służby i wypłacać im wysłużoną pensyę normalną.

Z Wiednia dnia 5. Sierpnia. — Jey Cesarzowicowska Mość Arcy-Xiężna Henryka, Małżonka Arcy-Xięcia Karola, powiła d. 3. b. m. po południu szczęśliwie syna. Tak Matka, iak i nowo-narodzony Arcy-Xiążę, maią się dobrze.

Wiadomości zagraniczne.

Chiny.

Gazety Londyńkie zawieraią następuiący artykuł:

Gazeta Chińska wychodząca w Pekinie umieściła d. 4. Września r. z. reskrypt Cesarski do Mandarynów; pokazuie się z niego oczywiście, iż przekupieni Dworzanie tego Monarchy, przeszkodzili umyślnie daniu posłuchania Lordowi Armherstowi i przyięciu podarunków. Wyraża Cesarz w wspomnionym reskrypcie: „Gdyby mi rzetelnie doniesiono o Poselstwie Angielskiem, wydałbym był rozkazy, mogące odpowiedzieć zamiarom, dla których daleką o 10,000 mil od moiego Dworu podróż odprawiło."

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Londyńskie z dnia 19. Lipca piszą o wielkich korzyściach, które powstańcy w Wenezueli niedawno nad woyskiem Królewskiem odnieśli. Według tych wiadomości znayduią się miasto Karakas i inne ważne mieysca w mocy powstańców. Twierdze Stara Guajana i Angostura, będące w ręku rojalistów, opasane są ściśle przez powstańców.

Hiszpaniia.

Gazeta Francyi donosi, że w Andaluzyi zgromadziły się przeszło 2000 iazdy Hiszpańskiey, która w małych oddziałach popłynąć ma do Ameryki. Dawniey ieszcze nakazano w tymże samym celu wybrać prez losowanie z każdey kompanii pułków liniiowych 11 ludzi, co ogołem blisko 6000 woyska wyniesie.

Włochy.

Pisma publiczne zawieraią następuiący artykuł z Rzymu pod d. 15. Lipca: „Członkowie rodziny Bonapartów żyią w Rzymie od Szlachty Rzymskiey i zagraniczney całkiem opuszczeni; tylko Anglicy ich odwiedzaią. Xiężna Wallii zjechawszy znowu do Rzymu wstąpiła zaraz do Ruffinelli, maiętności Lucyana w Tuskulum, którą może kupi. Lucyan bywa codziennie u matki swoiey, którą za bardzo bogatą trzymaią. Życzy on sobie wciąż ieszcze puścić się do Ameryki, i miał się w tey mierze udać do wszystkich Dworów, w świętem przymierzu będących. Małżonka Lucyana pokazuie się często publicznie i iest bardzo wesołą. On zaś sam żyie bardzo skromnie. Starał on się poiednać z Papieżem, lecz nie mógł tego dokazać „M' avete ingannato" (WPan mię zawiodłeś) rzekł Oyciec Swięty do niego, a wszystko, co mu Lucyan mógł mówić, że go szczególniey interes Kościoła do Francyi ciągnął, i że wszystkiego wpływu swoiego byłby używał, aby we Francyi panowanie religii Katolickiey przywrócić, wszystko to, nic mu nie pomogło. Ludwika (niegyś Króla Hollenderskiego) odwiedza ieszcze część Szlachty Rzymskiey, lecz zdaie się, że mu ten zaszczyt bardziey iest uciążliwym, aniżeli pochlebnym. Poświęca on się wyłącznie wychowaniu syna swoiego.

Xiężna Borghese odłączona iest od małżonka swoiego, mieszka iednakże ieszcze w części pałacu willi iego. Ze wszystkich Członków rodziny Bonapartow, ią nayczęściey widać. Kardynał Fesch cierpi częste krwotoki, któremby iuż był uledz musiał, gdyby go mocna budowa ciała iego nie trzymała.

Stary Król Hiszpański, Królowa i Xiążę Pokoiu, maią wszyscy osobne stoły. Ostatni kupił willę Mattei, gdzie codziennie bywa, i odkopywaniem starożytności, które przedsięwziął, sam zawiaduie. Około wieczora wraca się do miasta. Królowa Hetruryyska odwiedza rodziców swoich tylko ceremonialnie, Xięcia Pokoiu zaś unika. Tymczasem bronią go wciąż ieszcze Król i Królowa, twierdząc, że zamiary iego zawsze były czyste, i że, gdyby od niego było zawisło, Hiszpaniia przy znaczeniu swoiem byłaby się utrzymała.

Stary Król Sardyński wstąpił formalnie do zakonu Jezuickiego, i poświęca się całkiem ćwiczeniom duchownym.

Woysko Papiezkie składa się z 12,000 ludzi i iest na dobrey stopie. — Stolica Rzymska trzyma się stale swoiego systématu tolerancyi i przebaczenia.

Dnia 12. Lipca wszedł do Rzymu pierwszy bataliion Austryackiego pułku St. Julien, powracaiącego z Neapolu. Spodziewano się więcey ieszcze oddziałów, wracaiących od woyska Austryackiego, w Królestwie Neapolitańskiem stoiącego.

Niemcy.

Z Frankfortu nad Menem, donoszą pod d. 26. Lipca co następuie: W mowie, którą prezyduiący Poseł Austryacki Hrabia Buol-Schauenstein posiedzenie Seymu Niemieckiego odroczył, wspomniał o wielkiey czynności Zgromadzenia, które w przeciągu ciu miesięcy 16 spraw powszechnie ważnych a przeszło 300 reklamacyi prywatnych załatwiło.

Gazeta Kasselska donosi, że Jego Królewicowska Mość, Xiążę Elektor Heski, iuż także na wezwanie Mocarstw do świętego przymierza przystąpił.

Dnia 31. Lipca podał Senat Frankfortski Poselstwu Rossyyskiemu akt przystąpienia swoiego do tegoż przymierza.

Względem zaszłego w Waymarze zjednoczenia woyska liniiowego z obroną kraiową, umieściły gazety Nad-Reńskie uwagi następuiące: „Krok ten iest ważnym, oraz do ducha i potrzeb czasu stosownym. Woysko, iako stan od obywatela oddzielny, a częstokroć onemuż przeciwny, musi przez ogromne koszta, iakich utrzymanie iego wymaga, mieszkańca Kraiu nareszcie pognębić, — a przecież w wielkich i kosztownych woynach, iakie dotychczas prowadzono, rzadko dostarczaiącem bywa. W obecnem położeniu Europy powinien cały Naród umieć bronią robić, a w razie potrzeby, który przynaymniey iest podobnym, broni w samey rzeczy używać. Nayżwawsza i nayzbędnieysza część iego powinna się ćwiczyć, i bydź do boiu gotową. Woyska, które się w nowszych dzieiach utworzyły, nie odpowiadaią iuż więcey ani położeniu Państw ani ich potrzebom." (W woysku Hannowerskiem, składa się według nowego urządzenia każdy pułk piechoty z iednego bataliionu liniiowego, i z trzech bataliionów obrony kraiowey).

Od roku 1808go zniesiono poddaństwo w Bawaryi, a Rząd tameczny, chcąc rozciągnąć to dobrodzieystwo do Powiatu Niższego Menu, kazał sobie zdać sprawę, czyli, i iakim sposobem iest tam ieszcze poddaństwo, iak iest uciążliwem, i iakie zachodzić mogą trudności w zniesieniu iego?

Szwecya i Norwegiia.

Dokończenie (*przerwaney w 127mym numerze gazety naszey*) mowy Królewica Następcy tronu, podczas wprowadzenia Xięcia Sudermanii do Rady Stanu:

„Takie były zasady, które kierowały krokami moiemi od owey, dla mnie tak chwalebney chwili, gdzie Naród Szwedzki i cnotliwy Monarcha iego, przez podwoyną adoptacyę włożyli na mnie święty obowiązek użycia wszystkich sił moich na obronę ich praw i na poświęcenie się ich szczęściu."

„Pragnąc gorliwie, abym tak szlachetnemu zaufaniu odpowiedział, zwróciłem naypierwszą uwagę moią na to, aby kardynalne ustawy Państwa zgłębić, pierwotne części składu iego wyszukać, iego środki pomocne poznać, i obyczaie i cnoty nowych współobywateli moich uważać. Od tych zatrudnień zostałem przez napadnienie granic naszych nagle oderwanym; musieliśmy się wziąć do oręża, i z walecznymi naszymi do obrony praw naszych, tak haniebnie napastowanych, papieszyć. Położenie, w którem się Europa znaydowała, nie dozwalało nam poprzestać na pomszczeniu się krzywd, nam samym wyrządzonych. Szwecya musiała się z uciemiężonymi połączyć. Sprawa ich była sprawiedliwą, Opatrzność wsparła natężenia nasze, a skutek wielkiey walki był ten, że na północy nowy porządek rzeczy nastąpił

który dawney rodzinie Skandynawskiey powrócił Naród, którgo natura sama rodzinie tey dała, i którey od niey tylko przez namiętności ludzkie m gł bydź odłączonym."

„Szczęśliwy, iż zupełnie zadosyć uczyniłem temu wszystkiemu, czego okoliczności równie tak nagłe iak ciężkie, wymagały; ufaiąc zupełnie w dobre porozumienie się, panuiące między Rządami, których wierność podeyrzaną bydź nie może, odkąd ich wspólne nieszczęścia do zjednoczenia się dla utrzymania spokoyności w Europie skłoniły; mogąc się także spuścić na dobre, obecnie u nas wprowadzone woyskowe systema obronne, i gdy nam nareszcie wszystko zapowiada, że spokoyność i szczęście nasze obecnie tylko od nas samych zawisły, obróciłem znowu wszystkie starania i myśli moie na ważny przedmiot zarządu wewnętrznego, którýśmy iako prawdziwe źrodło przyszłey pomyślności naszey uważać powinni."

„Do wiadomości, których z pism lub z obcowania z Mężami naysławnieyszymi nabrałem o tem, co zarząd Państwa stanowi; do wiadomości, które z własnego doświadczenia moiego czerpałem, chciałem przyłączyć nowe, wyraźnieysze wiadomości o systemacie zarządu, któryby dla Szwecyi w miarę iey źrodeł pomocnych, stosunków i mieyscowości, szczególniey był przyzwoitym. Zapaliłem gorliwość tych wszystkich, których poczytywałem za zdolnych do udzielenia mi światła i wiadomości pożytecznych. Wybierałem ich ze wszystkich stanów, a ich pamiętnikom i przełożeniom poświęcałem naypilnieyszą uwagę. Prawie wszędzie znalazłem w nich nayniewątpliwsze dowody otwartey ich prostoty i gorliwości o dobro Oyczyzny. Z ukontentowaniem daię im to świadectwo i składam im moie dzięki."

„Przy wszystkich moich badaniach i głębokich myślach nad wypadkami, które się z roztrząsań okazały, poznałem, iak rzadko, a nawet iak trudno iest wzbić się do wysokości, z którey zagadnienia tego rodzaiu uważać należy, ieżeli poiąć chcemy ich stosunki, bez których dokładnie rozwiązane bydź nie mogą. Poznałem, że poiedyncze ustawy prawie zawsze cechę osobistości miały; że tu naycięższego złego fundamentalnego unikać należy, ponieważ to ze słabością ludzką iest połączone, i ponieważ każdy stan z natury skłonnym iest do kierowania biegiem zarządu na korzyść swoią. Wskazuię ci, kochany synu, tę niebezpieczną skałę, która ci się często pokazywać będzie. Obaczysz, że wyraz: rządzić, w ięzyku każdego stanu inne ma znaczenie; a ieżeli nie zechcą zważać na to, aby wszystkie stany to poięły: że rozpościeranie się, iakiego każdy z nich żąda, tylko tak dalece dopuszczonem bydź może, iak dalece zgodne iest z dobrem pewszechnem, które nad wszystko przenosić należy, — naówczas będzie twoie systema zawsze nieporządnem, bez związku i zmiennem, a nieuchronnym skutkiem iego będzie podrożenie naypierwszych potrzeb życia i nędza Ludu, a z niey gwałtowne poruszenia, które Narody do niemoralności prowadzą i naypierwszą przyczyną upadku ich bywaią."

„Lecz miałożby do tego przyyśdź w Narodzie, iakim iest Szwedzki, który się przez kardynalne prawa urządził tym sposobem, iż każda klassa Obywateli Kraiu powołaną iest do naradzenia się nad prawami, iakiemi tem ma bydź rządzonym, i gdzie Rząd, któremu wykonywanie i utrzymywanie tych praw powierzone, całą siłę swoią z woli Narodu posiada? Nie, zapewne nie. Taki N rod musi sobie utworzyć systema zarządowe, iakie towarzyskiemu związkowi iego iest dogodnieysze. Aby się to systema prawom iego kardynalnym nie sprzeciwiało, powinien w niem interes każdego stanu tak bydź na szalę wziętym, aby wszystkie rodzaie własności, przemysłu i zarobku doznawały równey opieki w tem wszystkiem, co się z dobrem powszechnem zgadza. To systema powinno w sobie zawierać zgodność dobra powszechnego z korzyścią prywatną; iest to iedyny przedmiot do którego Rząd dążyć powinien, i którego Rządzeni od Rządu spodziewać się mogą. Systema to powinno nareszcie utworzonem bydź z praw tak prostych i wyraźnych, iżby wewnętrzny Rząd Państwa w ostatniem rozwiianiu się nie był niczem więcey, iak tylko samym zarządem."

„To iest iedyne rozumne i sprawiedliwe systema zarządowe; iedyne, co godnem iest Ludu, ktory godność swoią czuie, a o prawa swoie zazdrosny, trwale ie ustanowić pragnie."

„Aby tak wielki skutek osiągnąć, i nasze systema zarządowe do tak wysokiego stopnia doskonałości doprowadzić, zamyśla N. Król Jegomość zwołać Stany Królestwa, a ich światłu i miłości Oyczyzny powierzyć środki do ustalenia tey doskonałości i przez Władzę prawodawczą. Naród odpowie wysokiemu wezwaniu temu, i wesprze tak szlachetne zamiary. Ty zaś móy synu, iakże bardzo powinieneś sobie winszować szczęścia, że do Rady Stanu przypuszczenym iesteś w okoliczności, gdzie się tak ważne wytaczaią przedmioty?

„Wiesz teraz, iakiemi są wielkie i stałe zasady Oyca Oyczyzny, z którym mam szczę-

ście dzieńć iednakową myśl i iednakowe uczucia. Oby serce twoie przeniknione było tem wszystkiem, co dla ciebie dzień 4ty Lipca wzniosłego i uroczystego zawiera. Pomniy, że skutki iego wynagrodzić powinny drogiego Króla, który nam całą czułość serca swoiego poświęcił, a który po długim i chwalebnym zawodzie, iescze ostatni wzrok zaufania i miłości na ciebie zwróci."

„Według twoiego wieku i praw naszych nie zostaiesz iuż więcey pod władzą oycowską; ależ ta władza, wiesz o tem moy synu, nie była dla ciebie nigdy czem ionem, iak powagą czułości moiey. Ani twóy wiek, ani prawa nie mogą osłabić tey powagi, a pod iey pieczą zostawać będziesz dopóty, póki Opatrzność dni twoiego i moiego Oyca utrzymać raczy. Korzystay kochany synu z czasu, którego nam dozwala; zahartuy twoiego ducha i charakter, aby cię troski i ciężary, które na ciebie czekaią, do dźwigania ich zawsze gotowym znalazły."

Wielkorządztwa Kronoberg i Kalmar w Prowincyi Smelandzkiey, są pierwszemi, w których wyraźne kroki do zaprowadzenia dawney oszczędności północney, uczyniono. Deputowani stanu włościan, nie tylko oświadczyli chęć swoią do zrzeczenia się używania wszelkich towarów zagranicznych, do nie noszenia innych materyi iak tych, które sami wyrobią, i do nie używania żadnych innych trunków, iak tylko w Kraiu sporządzonych. Oprócz tego na wniosek Przełożonych kraiowych (Landshoefdings) iest iuż i to w robocie, aby teraźnieysze suknie z materyi zagranicznych zrobione stęplować, na używanie zaś niestęplowanych karę 5 do 10 talarów nałożyć; tudzież, aby między osobami stanu wyższego przywieść do skutku zjednoczenie się przeciwko używaniu mocnych napoiów zagranicznych, materyi drogich, konfitur i rzeczy przyprawnych; przeciwko piciu kawy po południu, tudzież przeciwko przepysznym weselom, pogrzebom i biesiadom. Gmina Ockelbo, w Gefleborgsleni e północnym, uchwaliła iuż to wszystko, a nadto ieszcze, aby tak zwany gask, czyli kawę mieszaną z wódką, całkiem uchylić; aby nigdy raz po raz dwa kieliszki wódki, na ucztach zaś nigdy więcey iak dwa razy przez ciąg stołu nie pić; aby przed wiekiem lat 20stu nikt kawy, gorzałki tytuniu i tabaki nie używał; aby na żadnym obiedzie nie wolno było więcey nad 3 do 4 potraw, i na samych tylko weselach po 4 do 5 potraw dawać; aby uroczystości weselne tylko 2 dni trwały, i aby nie używano żadnych innych meblów i sprzętów domowych, iak tylko w Kraiu zrobionych, a to pod karą uznania za współobywatela niepatryotycznego, nie przyięcia do żadnego towarzystwa, i okrycia wstydem i hańbą. Ta uchwała będzie się zawsze raz w rok z kazalnicy odczytywać.

Prusy.

Gazeta Korrespondenta Norymberskiego umieściła następuiący list z Berlina:

„Naruszenia i przeyście maiątków w inne ręce, które było skutkiem politycznych i woiennych wypadków w ostatnich 10 latach, zrządziło w Berlinie osobliwsze zdarzenia pod względem obyczaiów. Rzemieślnicy, którzy nagle do wielkich przyśli maiątków, prawie powszechnie zbytkuią; ale że ich wyobrażenia bardziey są ograniczone, aniżeli rzemieślników w innych Kraiach, przeto ich wydatki miewaią często cel niesżlachetny i śmieszny. I tak, iest w Berlinie krawiec, który się zbogacił, biegaiący z bilardu na bilard, i graiący partyę o dzi sięć i 12 frydrychsdorow. Pewny opasły kowal przestrasza restauratorów swoią żarłocznością, bo zasadza swoią sławę na przeiedzeniu i przepiciu 100 i więcey talarów na śniadanie. Zbogacony mydlarz widząc, iż za trumną zmarłego Radcy poselstwa Dietz szło 18 poiazdów, uwziął się, aby i za trumną zmarłey świeżo żony iego ani więcey, ani mniey szło poiazdów. Dano niedawno wspaniały bal w iednym z ogrodów publicznych w Berlinie, na który nikogo nie przypuszczono, prócz samych dawniey lakaiów, którzy wykierowali się na liwerantów, a na znak dawnieyszego stanu swoiego musieli przybydź w liberyi. Są atoli i w tey klassie ludzi śmiechu godnych tyle rozsądni, że im nabyty maiątek nie zawrócił głowy. Przytaczaią z tych za przykład pewnego szewca, który, nabywszy piękney maiętności z wszelkiemi prawami szlachectwa, nie przestał robić botów, a nawet przemyśliwa nad wydoskonaleniem rzemiosła swoiego, do którego z zapałem iest przywiązany."

Rossya.

X. Jozafat Bułhak, Metropolita wszystkich greckounickich Cerkwi w Rossyi, ozdobiony przez N. Cesarza i Króla Alexandra za długoletnie i świetne zasługi swoie orderem S. Anny 1wszey klassy.
